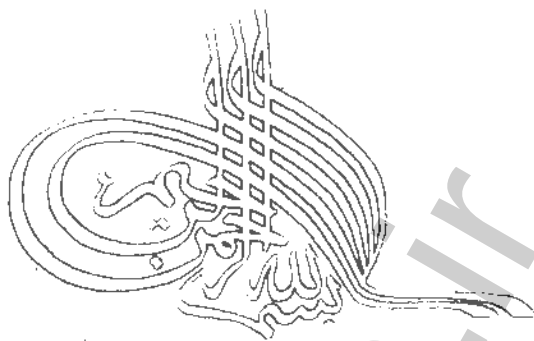

مقدمه‌ای بر ساختار موسیقی ایران

گردآوری و تحقیق: مسعود رضایی نژاد

ویژه هنرجویان موسیقی و داوطلبان کنکور هنر

رضائی نژاد، مسعود، ۱۳۳۸-

مقدمه‌ای بر ساختار موسیقی ایران / گردآوری و
تحقیق مسعود رضائی نژاد. - اصفهان: مسعود
رضائی نژاد، ۱۳۸۲.

ISBN 964-06-5633-X ۶۸ ص.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. موسیقی ایرانی. الف. عنوان.

م ۷ / ر ۶ / ML ۳۴۴ ۷۸۱ / ۰۹۵۵

۳۰۲۷۶-۳۸۳ م

کتابخانه ملی ایران

مقدمه‌ای بر ساختار موسیقی ایران

تألیف، گردآوری و تحقیق: مسعود رضایی نژاد

ناشر: مؤلف

نوبت چاپ: اول زمستان ۱۳۸۲

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

طرح روی جلد: مجید عقلی

اجرای صفحه‌آرایی: حسام حسینی

پردازش و مونتاژ: وجیهه سربابی

آماده‌سازی و تولید: گروه گرافیک گام

لینوگرافی: پویا پرداز / چاپ: اصفهان / صحافی: سپاهان

شابک: X-۵۶۲۳-۰۶-۹۶۴

قیمت: ۱۲۰۰ تومان

فهرست مطالب

- ۵ / مقدمه
- ۶ / تئوری موسیقی، صدا، وزن، خطوط حامل، کلید
- ۷ / وزن، نقطه، دونقطه، خط اتحاد
- ۸ / خط اتصال، میزان، میزان ساده
- ۹ / میزان ترکیبی
- ۱۰ / میزان لنگ
- ۱۱ / فواصل
- ۱۲ / صفات فواصل
- ۱۳ / معکوس فواصل
- ۱۴ / دانگ و تترآکورد
- ۱۵ / مایه و تنالیت، اسامی درجات گام
- ۱۶ / پیدایش گامهای مازور
- ۱۷ / گامهای مازور بمثل دار
- ۱۸ / گامهای کوچک
- ۲۰ / گام کوچک هماهنگ
- ۲۲ / گام کوچک نغمگی
- ۲۴ / تئوری موسیقی ایران
- ۲۵ / فواصل در موسیقی ایران
- ۲۶ / معکوس فواصل ایرانی، تعریف واژه های موسیقی ایرانی
- ۲۸ / دستگاههای موسیقی ایرانی، دستگاه ماهور
- ۳۲ / دستگاه شور
- ۳۷ / آواز ابوعطا
- ۳۹ / آواز بیات ترک
- ۴۱ / آواز افشاری
- ۴۳ / آواز دشتی
- ۴۵ / جنول کامل شور و آوازهای آن
- ۴۶ / دستگاه نوا
- ۴۹ / دستگاه سه گاه
- ۵۲ / دستگاه همایون
- ۵۶ / آواز اصفهان
- ۵۹ / دستگاه چهارگاه
- ۶۲ / دستگاه راست پنجگاه
- ۶۸ / منابع

موسیقی ایران

احساسات توأم با اندیشه و ذوق هنرمندان ایران زمین پیوسته در ساز و آواز تجلی گردیده و با تحولاتی که در زمانهای مختلف در آن ایجاد شده پایه فرهنگ موسیقی ایران را بنا نهاده است. آغاز و انجام موسیقی مثل پدیده های دیگر مشخص نیست. نوشته های مورخین قدیم دلیل آن است که موسیقی سازی و آوازی در زندگی اجتماعی و فرهنگی ملت های ایران نقش عمده داشته است. در زمان سامانی دارای اهمیت خاص بوده و جایگاه هنرمندان این دوره چون باربد نکيسا و ... همپایه وزرا بوده است.

فرهنگ غنی موسیقی ایران مادامی که به شکل سینه به سینه انتقال داده می شد دستخوش نقصان می گردید. هنرمندان در طول تاریخ با توجه به ذوق خود و یا حذف و افزایش آثار قبل خود در این هنر دگرگونیهایی به وجود آورده اند و رفته رفته از گوشه ها نامی باقی می مانده است. از قرن سوم به بعد فارابی و ابن سینا موسیقی را از نظر فیزیکی و صداشناسی مورد توجه قرار داده اند. بعدها صفی الدین ارموی، عبدالقادر مراغه ای و محمود شیرازی ادامه دهندگان آن راه شدند. ساختار موسیقی ایران که بر پایه آثار به جا مانده از ملودیها و نغمه ها و آوازهای نواحی مختلف پایه ریزی و در غالب دستگاههای موسیقی ایرانی معرفی شده است در نگاه بزرگانی چون میرزا عبدا...، میرزا حسینقلی، موسی معروفی، برومند، دوامی، صبا و دسته بندی و طبقه بندی گردیده که اساس ردیف های موسیقی به روایت این بزرگان بنا نهاده شده است. باید اذعان داشت که در نظم و سامانه اصلی همه ردیف دانهانگاه مشترک دارند ولی در استفاده از ظرایف و نوع نواختن و حالات ممکن است قدری متفاوت باشد و در تقدم و تاخر بعضی از گوشه ها تغییراتی حس شود. تحولات و دگرگونیهای کمی به وجود آمده در موسیقی ایران از زمانی که موسیقی دانهها به فکر نت نویسی این غنائم افتادند به تدریج از بین رفت.

اولین موسیقی دان که پایه موسیقی نظری را در ایران بنا نهاد شادروان وزیری بود که ردیف میرزا حسینقلی را نت نویسی کرد. بعدها مهدیقلی هدایت ردیف میرزا عبدا... را نت نویسی کرد. مجموعه های قبلی در نگاه شادروان موسی معروفی جمع بندی گردید. ردیف های استاد صبا و پس از آن ردیف دوامی که استاد پایور با دقت فراوان آوانویسی کردند کامل کننده شد. جهت آشنایی هنجریان رشته موسیقی به صورت خلاصه نگاهی گذرا به ساختار موسیقی ایران شده است و انگیزه تهیه و تدوین این مجموعه در آن است.

تشکر و قدردانی از جناب استاد هدایت ... سیاره به لحاظ اظهار نظرهای مفید ایشان در تهیه این مجموعه و سپاس از دوست عزیزم آقای حسام حسینی جهت همکاریهای بی دریغ ایشان.